

Eugene P. Odum: ZÁKLADY EKOLOGIE. — Academia, Praha, 1977. [Z 3. vydání amerického originálu přeložil R. Obrtel a kolektiv. Stran 736, cena Kčs 115.—, náklad 3000 výtisků.]

K tak známé a dobré knize lze — kromě upozornění, že konečně začátkem roku 1978 vyšla i v češtině — sotva co poznamenat. K prvnímu českému vydání však alespoň jedna poznámka je nutná:

V současné době prožíváme (a je to dobře!) jakousi ekologickou infekcí či lépe infekcí ekologisace i tak odlehých oborů a odvětví, která dříve ani neznala

význam slova ekologie. Ba dokonce, bacil ekologisace zasáhl i mnohá odvětví průmyslová a výrobní a dřívější technokratické začínají myslet ekologicky. A znova: je to dobře! Všichni tito lidé, specialisté mnoha oborů, ale volají po základním poučení v této moderní — ale nikoliv módní — disciplíně. Proto také ministerstvo školství ČSR dne 5. 7. 1974(!) schválilo Obrtelův překlad Odumovy knihy jako vysokoškolskou příručku.

A teď jsme u kořene.

Kolik absolventů vysokých škol čeká již léta na toto základní dílo moderní ekologie, kolik dnešních studentů je po-

třebuje? A co praxe? A na kolik se do-
stane?

Na tři tisíce.

Jestliže to tedy myslíme s naším životním prostředím vážně, jestliže chceme, aby poučení v ekologii byli i lidé z nebiologických oborů, pak je třeba pro to něco udělat.

Alespoň posílit fondy příslušného nakladatelství tak, aby výše nákladu nebyla vázána devizovým omezením.

Je to současně i rukavice, hozená našim ekologům: věříme, že jsou schopni sepsat dílo přinejmenším stejně zdařilé a vztažené jak na globální, tak na stře-
doevropské podmínky.

-vV-

Václav Zelený: CHRÁNĚNÉ A MÉNĚ ZNÁMÉ ROSTLINY PODBLANICKA. 218 stran, 25 obr. [fotoreprodukci], 69 pérovek rostlin, 1 mapka. Vydalo Stře-
dočeské nakladatelství pro potřebu Okres-
ního muzea v Benešově (neprodejné).
Benešov 1976.

Knihy věnovaná dosud opomíjené kra-
jině středních Čech, malebné pahorkatině
budované žulami a krystalickými břidli-
cemi mezi střední Vltavou a Želivkou,
kterou na severu lemuje údolí Sázavy.
Tato oblast s význačnou mozaikou lesů,
polí, luk, rybníků a převážně menších
obcí dnes patří téměř celá do okresu
Benešov a podle slavného Blaníku se
označuje jako Podblanicko. Vlivem chud-
ších půd a drsnějšího podnebí zde pře-
vládá poměrně jednotvárná hercynská
vegetace, ale právě proto jde o území
v rámci středních Čech velmi charakte-
ristické, značně odlišné od ostatních
stře-
dočeských krajin s příznivějším pod-
nebím i substrátem.

Tyto okolnosti byly nesporně příčinou,
že Podblanicko dosud našlo jen málo
místa v přírodovědecké literatuře, hlavně
zoologické a botanické. Proto Zelený vě-
nuje patřičnou pozornost i celkovým
přírodním poměrům oblasti, které probírá
spolu se základními daty o flóře a vege-
taci ve všeobecné části na 50 stranách.

Všimá si jak geologické stavby, půd, pod-
nebí, vod i nadmořské výšky, tak — a to
je nutno zvláště vyzdvihnout — vývoje
lidského osídlení a změn krajiny v nej-
mladší geologické minulosti. Přechází
pak na vývoj vegetace, fytogeografické
členění, původní rostlinná společenstva
a jejich rozšíření.

Hlavní náplň knihy ovšem tvoří spe-
ciální část, která obsahuje celkem 66 vy-
braných druhů rostlin významných pro
Podblanicko z různých hledisek. U kaž-
dého druhu najdeme výstižný popis, dále
stanoviště a společenstva, kde se druh
vyskytuje, obecný údaj o rozšíření v této
i v některých sousedních krajinách a
výčet nalezišť na Podblanicku. U někte-
rých druhů se vysvětluje i etymologie
jejich názvů, probírá se jejich praktické
použití, popřípadě jsou připojeny poznám-
ky o variabilitě, taxonomické problemati-
ce apod.

Jak vyplývá z názvu, týká se publikace
především druhů chráněných. Další vy-
bral autor jednak podle jejich významu
fytogeografického, jednak proto, že jsou
nápadné a známé širokému okruhu zá-
jemců [jaterník, prvosěnka] nebo naopak
by zasloužily větší pozornosti [devater-
ník, udatna]. Všechny druhy zobrazují
pěkné pérovky Věry Zelené, kreslené
podle živého materiálu.

Závěr díla tvoří kapitola o ochraně pří-
rody, která shrnuje jak obecné zásady,
tak problematiku týkající se vlastního
Podblanicka, kde právě dnes probíhají
velké změny, především meliorace vlh-
kých luk, tak charakteristických pro ten-
to kraj. Třeba doplnit, že autor záměrně
vypustil některé vzácné a nápadné rostli-
ny dnes bezprostředně ohrožené. Z hle-
diska úplnosti je to sice škoda, ovšem
ohrožení těchto druhů neukázněnými
lidmi je bohužel dostatečným důvodem
k tomu, aby se na tyto druhy zvláště ne-
upozorňovalo — ani v ochranném spí-
su. Poměrně bohatý seznam literatury
bere zřetel převážně na botanické práce,
z nichž vyplývá i historie botanického
výzkumu podblanické květeny. Co se týče
vyobrazení, nesmíme opomenout ještě řa-
du zdařilých autorových snímků ve
všeobecné části, které přes omezené
reprodukční možnosti zachycují nejhezčí
úseky podblanické krajiny.

Zeleného kniha je příkladem moderní
vlastivědné publikace, která speciální
problematiku probírá v širším přírodo-
vědném rámci a poskytne proto cenné
informace jak širokému okruhu milovní-
ků přírody, tak už zaměřeným odborní-
kům, především botanikům.

Vojen Ložek

Karel Hudec, Walter Černý a
spol: PTÁCI 2. Fauna ČSSR sv. 21.
896 stran, 383 obr., 25 bar. tabulí. Aca-
demia, Praha 1977. Cena 120,— Kčs.

Druhý díl monografie o českosloven-
ských ptácích navazuje na díl první
z r. 1972 (viz Živa 1974, č. 2). Autorský
kolektiv se oproti prvnímu dílu rozrostl
o E. Hachlera, V. Hájku, I. Koženou, J.
Sládku a S. Svobodu a zpracoval 130 dru-
hů řádů *Falconiformes*, *Galliformes*, *Ralli-
formes*, *Charadriiformes*, *Lariiformes*, *Alci-
formes* a *Columbiformes*. Většina řádů je
takto úplně zpracována v naší literatuře
poprvé.

Uspořádání jednotlivých statí zůstává
shodné s předcházejícím svazkem. Po
charakteristice vyšších systematických

jednotek je každý druh uveden latin-
ským, českým, slovenským, ruským,
anglickým a německým názvem a nejdůle-
žitější synonymikou, po níž následuje
rozšíření druhu a jeho vnitrodruhové
dělení, popis, rozměry, poznávání v pří-
rodě, rozšíření, výskyt v ČSSR, tah, pro-
středí, hnízdění, potrava, význam pro
člověka, cizopasnici a literatura. V textu
zůstává zachována snaha po maximu ori-
ginálních, původních údajů z našeho úze-
mí, dosud jinde neuveřejněných, což ne-
sporně významně zvyšuje hodnotu celé-
ho díla. V obrazové části jsou v tomto
svazku nově použity fenologické diagra-
my; všechny mapy, diagramy, grafy a
perokresby jsou velmi pečlivě zpracovány
(mapy: I. Novotný; ilustrace: D. Bárta)

a přispívají k názornosti knihy. Barevné
příloze, na níž jsou zobrazeny všechny
popisované druhy ptáků, siluety dravců a
ukázky vajec, velmi prospěl tisk na kva-
litním křídovém papíře. Obrazovou část
doplňují černobílé fotografie hnízd a
hnízdíšť popisovaných druhů.

Druhý díl Ptáků splňuje, obdobně jako
díle předchozí, nejvyšší nároky po stránce
obsahové i formální. Oproti prvnímu dílu
nelze pominout tu skutečnost, že náklad
druhého dílu je téměř třikrát vyšší
(7000 výtisků) a že se podařilo zkrátit
na polovinu dobu od ukončení rukopisu
k vydání knihy, takže údaje obsažené
v knize jsou dovedeny až do r. 1973.

Bohumír Mahelka